

AI/KI Ontologisk semantisk

Hvad er tanken andet end den tomhed, der ikke kan holde sig selv ud og som forsvinder ind i opmærksomheden om alt andet end sig selv!

Hvis jeg har forstået højenergifysikeren og filosofen Holger Bech Nielsen, så skal man forstå universet som noget, der alt overvejende er tomt. Der er næsten ingen ting, og det meste af den smule der er, ved vi ingenting om. Det er mørkt stof.

Universet er næsten tomt, men tomheden, den er tankens!

Den kunstige intelligens er en lynhurtig læser, der formår at generere et slags svar på tiltale i forhold til alt, hvad der allerede er skrevet og som der kan skrives ud fra. Men tomheden kender den ikke. Tankens årsag kan den ikke læse sig til. Den tilhører "væren i verden", det som Martin Heidegger kommer ind om i sin analyse af "det at være til", sin eksistentielle "Daseinsanalyse" i "Sein und Zeit" fra 1927.

Tænkningen er som et flygtigt medie, spændt op mellem to former for virtuel værdi, nutidens fortid og fremtid. Det er pointen i "Sein und Zeit", hvor tidsligheden afslører sig som værens mening i "Daseinsanalysen".

Hans pointe er, at mennesket erfarer alt i meningens form, og at det sker betinget af tidslighed, semantisk struktur (betydningssammenhænge), dvs. betinget af noget, der takket være selv samme erfaring viser sig for os som "det værende i tid og rum" indikeret via sproget, tegnet, der også er der, i tid og rum, men i en sammenhæng, som andre ville kalde social kontekst, kommunikation og tænkning.

Det, som han bedriver i sit værk, er ontologi (udviklingen af læren om det der er og eksisterer).

Det er svært stof, fordi det handler om at forholde sig til erfaringens betingelser, ikke bare det, der viser sig for os erfarende mennesker.

Der er affiniteter mellem den aktivitet man finder hos videnskabsfolkene og filosoferne. Niels Bohr sagde til sine kollegaer på sit institut, at hvis ikke det svimlede for dem, når de forsøgte sig på at forstå kvantemekanikken, så var det fordi, de ikke havde forstået noget. Den almindelige tingslogik og begrebslighed bryder sammen

over for den kvantemekaniske realitet, hvor de logiske værdier går på tværs af tid og rum, som vi kender dem fra dagligdagen.

Identitetsprincippet, som det fungerer i logisk forstand som forudsætning for identificeringen af det entydigt sande i logisk forstand, anfægtes af komplementaritetsprincippet, fordi det identiske er forskelligt eller både og samtidigt, bølge og partikel. Det i sig selv kan være umuligt at forstå og forklare på baggrund af almindelig tingslogisk og begrebsligt grundlag.

Når det for alvor svimler for sindet, sker det, når tvivlen om, hvorvidt det nu er tiden, der går, eller verden, der forandrer sig, melder sig. Man kan sige, at det kan være lige meget, hvis forskellen er den samme.

Forskellen er ikke den samme!

Tomheden, tvivlen er mere end funktion.

Erfaringen, tænkningen går forud for læren om det, der er, som det læren om det, der er, tilhører, dvs. det værende, det kun funktionelle.

Det kaldes ontologi og det er mere end funktionsanalyse og teknik.

Heidegger kaldte det "fundamentalontologi" og udviklede det i sit hovedværk som "Daseinsanalyse".

Naturbeherskelse, teknik og kunstig intelligens

Historisk afgrænser domænet for humant design sig i forhold til sin omverden. Indtil den kunstige intelligens' tilsynkomst er der tale om noget trivielt, dvs. noget, der kan beskrives ud fra den kausalanalytiske metode.

Man kan næsten identificere det med det tekniske. En teknisk indretning står for det, der enten fungerer eller ikke fungerer.

Når de entydigt kvantificerede årsager indgår i domænet for humant design, veldefinerede årsag virkningssammenhænge, så er der tale om en teknisk anordning, der virker eller ikke virker forudsigeligt frem og tilbage i tiden.

Den kausalanalytiske metode blev også lagt an som kognitiv tilgang til naturen i det hele taget. Med den på tog det sig ud, som om det

blot var et spørgsmål om at kende naturen som den fulde mosaik af årsager bag et hvilket som helst fænomen, som om analysen, hvis den er omfattende nok, også kunne omfatte naturen i sin helhed, redegøre for alt i alle detaljer, beherske den!

Det var og er ideologi, en semantisk øvelse med konsekvenser. Ideologien bag den form for naturbeherskelse, der til stadighed dominerer sindet i mange sammenhænge.

[Tænkningen](#) derimod omfatter forudsætningen for sin egen gyldighed, og står uden for tiden, der hvor distinktionen mellem det atidslige og det tidslige hævdes.

Den hæver sig sammen med det sociale på den måde over domænet for humant design ved at afgrænse domænet, dvs. ved at betinge det tekniske.

Det tekniske fungerer heller ikke, hvis ikke mennesket i dets sociale kontekst formår at afgrænse det tekniske i sin funktion fra sin omverden. Bryder grænsen mellem en teknisk indretning og dens omverden sammen, så fungerer det tekniske ikke længere uanset hvor veldefineret det er i sit design.

Den ideologiske tilgang til [den analytiske metode](#) insisterer på dens almengyldighed, men kan ikke redegøre for sin egen position i verden.

Tidsligheden er forudsætningen for det historiske. Kun et tidsligt væsen har historie!

Dampmaskinen selv har ingen tidslighed, den er et historisk fænomen takket være tidsligheden. Historisk blev den opfundet. Betingelserne for dens funktion blev defineret. Den virkede og fik lov for en tid. Det er historie for det tidslige.

Så længe vi erfarer det, der sker, som noget der sker i tiden, kan vi tale om det, der er i tiden, til forskel fra det der står uden for!

Det skabende princip i maskinen

Skaberen, den almægtige, står udenfor tiden ifølge den kristne kosmologi. De love, som verden udfolder sig i overensstemmelse med, er atidslige, uforanderlige, givet med skaberen, der på samme måde står uden for. Det ligger i den kristne ontologi, lære om væren.

Hvis skaberen er kompromitteret af sit værk, så forsvinder grundlaget for distinktionen mellem det tidslige og det atidslige. Lovene for universets udvikling ændrer sig da med udviklingen. Den absolutte entydigt givne forklaring mister sit grundlag. Den går under for forandringen.

Derfor er det ikke ligegyldigt, om tiden går eller om verden forandrer sig.

Systemteoretikeren, Niklas Luhmann, er funktionsanalytiker. Med sin bog, "Systemrationalitet og formålmæssighed", opdager han formålmæssigheden som betinget af sin systemrationalitet, og senere opdager han det non-trivielle i livets måde at organisere sig selv på, det selvorganiserende autopoietiske aspekt.

Han henter udtrykket ind i sin analytiske metode fra [Maturana](#) og Varelas udvikling af begrebet inden for biologien og bruger det som udgangspunkt for distinktionen mellem det tekniske og det selvorganiserende.

Ind til den kunstige intelligens kom på banen med sin selvorganiserende måde at instrumentalisere omgangen med tekstuel struktur på, kunne man måske sige at distinktionen mellem det trivielle, teknisk funktionelle domæne for humant design til forskel fra omverdenen af selvorganiserende liv var gyldig.

Med de selvorganiserende non-trivielle maskiners måde at skabe semantisk struktur på, er domænet for humant design ikke længere trivielt, dvs. det, der opstår i den kunstige intelligens indre, og som tilhører domænet for humant design, er ikke længere at forstå kausalanalytisk.

AI/KI inkluderer et emergent niveau, indeholdende "kvalitative" nyskabelser af semantisk struktur.

Maskinerne er ikke længere forudsigelige i kausalanalytisk forstand, hvad strukturdannelserne angår. Og det betyder, til forskel fra tidligere tider, at de fungerer, netop i kraft af det, at de ikke længere er forudsigelige i og med deres funktion.

De skaber deres egen semantiske struktur, og det præger mennesket, der forholder sig til alt det, der opleves som svar på tiltale i brugerfladen, mødet mellem menneske og kunstig intelligens.

Det præger mennesket som ontologisk væsen, dvs. mennesket i dets sproglige tilgang til sig selv og alt andet i tid og rum.

Men maskinerne har aldrig haft en tanke! De erfarer ikke noget, og de siger dybest set ikke noget, selv om mennesket i sin interaktion med dem har meget svært ved ikke at opleve det, som kommunikation med et erfarende væsen.

Det er mennesket, der erfarer noget i mødet med de semantisk strukturerede nedslag på brugerfladen, fordi mennesket erfarer i meningens form.

Man skal forstå den kunstige intelligens, som det den er.

Den er ret besat som sproget selv. Den erfarer ikke noget og den kan ikke sige noget, dvs. insistere på sandheden i et udsagn ud fra erfaringen.

[Den lærer ikke](#), som vi gør. Den danner semantisk struktur på baggrund af semantisk struktur.

Den har ikke [menneskets potentiale](#) og kun på menneskets betingelser er den potentielt menneskelig.